



В сценічному мистецтві провінційні Львів та Дніпропетровськ, їхні театри та митці успішно доводять, що не Києвом єдиним живе Україна. Вони усвідомлюють своє завдання сполучати традиції і пошук нового, творити від імені свого серця і розуму, а може, й самого Творця. *Валентина Заболотна*

* **Pro** (лат.) — попереду, замість, на користь, від імені, за.
Provincia — задача, обов'язок.
Vincio — вигадувати, утримувати, зкріпляти, сполучати.
Vinco — перемагати, наочно показувати, успішно довести, перевершити всі сподівання.

Pro! *

*Мистецтво творять провінціали
 Б.Пастернак*

Попри весь захват перед подвижництвом і творчими здобутками театральних провінціалів, не все їм вдається. Скрута державницьких ідей та фінансів душить, побутові проблеми розшарпують нерви. Але всупереч обставинам український театр починає виходити з творчої коми, а деякі колективи, як-от заньківчани, вистояли і стоять міцно. Та й дніпропетровські шевченківці поступово оклигують. Чомусь видається, що саме в провінції театральне життя концентрованіше. Чи не кожна прем'єра стає помітною, місцевій владі престижно на ній бувати. А за начальством тягнеться синкліт чиновницького почту, а за ними журналістська братія.

Від влади, місцевої, так багато залежить в житті театру! В Дніпропетровську, наприклад, існує театральна премія «Січеславна» — з вимогливим журі, з фінальним показом переможців. Головне — є з чого вибирати! Вистави, дебюти, події... Скажімо, російський театр ім. Максима Горького очолив молодий режисер Вадим Пінський, який недавно дебютував серйозними виставами «Пристрасті за Майором» О. Ніла та «Король Лір» Шекспіра. Театр здобуває нове дихання.

Сягнувши, мабуть, творчого «дна» і відштовхнувшись від нього, починає виринати український театр імені Т. Шевченка. Вся надія на нещодавно призначеного головним режисером Анатолія Канцедайла. Його весняна прем'єра «Украденого щастя» Івана Франка відзначалась цього року по кількох номінаціях «Січеславни»: як краща вистава, режисура, сценографія (Іван Шулик), а за виконання ролі Миколи Задорожного Михайло Чернявський одержав гран-прі.

Універсальну для будь-яких театральних систем п'єсу І. Франка Анатолій Канцедайло вирішив засобами поетичного театру, максимально звільнивши її від побутових подробиць, поклав діалоги на танцювально-пластичні мізансцени героїв, наситив напівритувальними танцями молоді в білих умовних строях карпатського силуету (балетмейстер В. Грекова).

Домінантою простору, злегка розбитого огорожею і столом з лавками, є купа зв'язаних і підвішених дринів, що в момент кульмінації розпадаються, грюкаючи об землю. Серед хисткого світу блукає, хитаючись, Микола, а по смерті Михайла дрини збираються до купи, символізуючи відновлення порядку з хаосу.

Вистава шевченківців бринить протестом проти будь-якої руйнації: сум'яття душі, зламаності кохання.

Герої «Украденого щастя» у виконанні М.Чернявського (Микола), І.Медяник (Анна) та С.Дрожакова (Михайло) — характери цілісні, глибокі. Ірина Медяник вражає значущістю особистості, тож і її Анна є не просто предметом конфлікту або жертвою, а жінкою, здатною на вчинок. М.Чернявський — гранично правдивий в обороні власної гідності, гідності своєї дружини і свого дому. Важче за інших ведеться Станіславу Дрожакову (Михайло). Маючи могутній красивий голос, «фрачну» статуру і величезний оперетковий та квазі-романтичний репертуар, С.Дрожаков намагається повернутися до театру психологічного. В останньому монолозі Михайла це йому вдається.

Не всі актори цього театру спроможні очистити свій талант від прикритості, поганого смаку, але є бажання починати нове.

Львівські театральні враження зосередились на виставах заньківчан. Та навколо них були й інші сценічні твори. Театр «Воскресіння» готував до випуску мало відому і недописану п'єсу Піранделло «Гірські велетні». Ігровий простір «колонного» залу театру перетинали натягнуті металеві троси, по яких акробатично рухались артисти. Режисер Я.Федоришин у черговий раз дивував, як колись байронівською версією «Каїна». Вистава досі живе в репертуарі, мережана світлом, тінями, голосами, алюзіями і променистими очима Алли Федоришиної.

Через дорогу, на затишній сцені ТЮГу театр Бориса Озерова «Гаудеамус» грав «Цирк та й годі!..» Валентина Красногорова. Тоненька Жінка (А.Богатирьова) та потужний цирковий атлет-ваговик Мужчина (В.Шершун) вкотре зустрілись у цьому світі, щоб насторожено не повірити одне одному, врешті з'єднатись у шаленому коханні та й розійтись, зрадивши головне в житті — єднання сердець. Вистава зіграна тактовно і проникливо. Вона позбавлена побутовізму і сповнена гіркої гумору. А грубо зіграна «постільна» сцена, що вибивалася з вишуканого стилю, швидко призабулася. Лишилася асоціація з «Дівчинкою на кулі» Пікассо.

Про «Різдвяні мрії» Н.Птушкіної у Львівському драматичному театрі західного оперативного командування

(кол.ПРИКВО) говорити боляче і страшно. Все одно, що винести вирок смертельно хворому, який мужньо бореться за життя. В неопаленому холодному і якомусь спустошеному приміщенні, яке ніколи не відзначалось затишністю, замерзлі зірки театру на чолі з Жанною Тугай грали бенефіс заслужених артистів Кіри Байбакової та Юрія Сатарова. За приблизною режисурою Вадима Тадера вони фальшивими інтонаціями грали поверхню тексту. Послужлива пам'ять нагадує прекрасні ролі цих видатних артистів. Та коле питання — чому так занепав славетний театр? Жертовність В.Щербака та худож-

- Сцена з вистави «Украдене щастя» за І.Франком. Дніпропетровський театр ім. Т.Шевченка. Режисер Анатолій Канцедайло. Сценограф Іван Шулик.
- Сцена з вистави «Гірські велетні» за Луїджі Піранделло. Львівський духовний театр «Воскресіння». Режисер Ярослав Федоришин.



16 козаків у нас, слава Богу...

ниці Л.Боярської, які його очолили, успіхів поки що не приносить.

Порятунок потопаючих — справа самих потопаючих? Кожен впливає як може. Ось, наприклад, невгамовна Любов Каганова грає у виставі «Гарольд і Мод» К.Хігінса поза межами рідної заньківчанської хати. В своєму поважному віці вона вправно скаче, елегантно танцює та кипить почуттями. Молодого режисера Бондаренка ще не завжди вистачає на все в цій виставі: партнер Л.Каганової, Андрій Козак, заповнює своєю душею простір бомбоньєрки театру ім. Леся Курбаса. Зворушливе почуття, динаміка розвитку характеру Гарольда, нестандартність його світосприйняття зіграні молодим актором щемливо і переконливо. Цей ліризм особливо помітний на тлі його буфонадно поданих образів в опереті Я.Барнича «Кохання січового стрільця» та у виставі для дітей «Хоробрий півник».

Богдан Миколайович Козак, виявилося, зовсім не родич Андрієві. Просто козаків у нас, слава Богу, не перевелося. Богдан Козак, якого принагідно слід привітати з ювілеєм, залагодив з керівництвом Львівського університету справу підготовки на базі філологічного факультету майбутніх акторів та театрознавців — європейська система! Та ще більше вразив він новою акторською роботою. Вдвох із Олегом Стефановим вони зіграли в кімнаті-залі Спілки театральних діячів «Загадкові варіації» Е.Е.Шмідта.

Театральний Львів нині більше тішить акторськими успіхами, ніж режисерськими пошуками. Мудро керований Федором Стригуном, театр ім.М.Заньковецької відзначається гарними акторами. Тут народні і заслужені артисти з повною віддачею бігають в масовках, виспівують чарівну казкову оперу Богдана Янівського «Хоробрий півник» за давньою п'єсою Н.Забіли «Коли зійде місяць».

До режисури взяли самі артисти. Крім Ф.Стригуна, який поставив більшість з вистав діючого репертуару, літературно-драматичну композицію поезій Ліни Костенко «Неповторність» випустила Таїсія Литвиненко. В ній зайнято практично все жіноцтво трупі і єдиний мужчина — Тарас Жирко. І хай у виставі чимало огріхів, та вона захоплює глядача високим ладом поезії.

До акторських удач належить і робота Петра Бенюка в комедії Я.Стельмаха «Коханий нелюб» за мотивами п'єси І.Карпенка-Карого «Паливода XVIII століття». Його псар Онисько, тупий п'янюга, стає зворушливо дитинним у своїй цікавості щодо обміну головами з графом. Потім бенюковий хам стає моторошним у своєму всевладді паном. Та закоханий у прекрасну панну (Оляна — І.Шумейко) м'якшає, починає відчувати смак до вишуканості й тонкощів у виразі почуттів. І виникає співчуття до Ониська, цієї упослідженої людини, яку поманили примарою кращого життя і кинули назад у гній. Добре, що в його серці є любов. Хоча б до собак. Акторським відкриттям заньківчан останнім часом став талант молоді А.Сотникової, що дивним чином нагадує юну Л.Кадирову. Її Поліна («Мачуха» О.Бальзака), Тетяна («У неділю рано зілля копала» за О.Кобилянською) ясніють справжньою майстерністю і темпераментом.

Тішить оновлення почерку Тараса Жирка, що позбувся нарешті ореолу благосності після виконання ролі Христа, приваблює не втрачена після травми майстерність С.Глови. Його закоханий стоматолог Іван Мотринюк з іронічної мелодрами Надії Ковалик «Тріумфальна жінка» вражає енергетичністю. Заньківчани возяться з недосконалою — але сучасною! — драматургією, наприклад Надії Ковалик, і так витискають з неї пристойні, осяяні акторськими талантами вистави. Знаходять театральну спадщину Я.Барнича. Чому інші театри України, зокрема театри оперети, не схопилися за це їхнє відкриття? Ф.Стригун пише нову, скупку на текст, інсценізацію обсмоктаного театром твору О.Кобилянської і ставить сучасну за пластикою (О.Голдрич) та музикою (І.Небесний) виставу без «циганщини» (сам грає Андронаті). У виставі є могутні акторські роботи Д.Зелісної (Мавра) та молодих Я. Кирчака (Гриць) і А.Сотникової (Тетяна-туркиня).

Заньківчани належать до тих небагатьох українських театрів, які спроможні грати «фрачні» п'єси. Поставлена Аллою Бабенко «Мачуха» Бальзака виглядає вишукано і людяно.

Коли у мистецькому відчаї бачиш такі вистави, як в Дніпропетровську чи Львові, хочеться знову любити театр. Направду, мистецтво творять провінціали.